

Täysistunto

Perjantai 16.12.2022 klo 9.59—15.03

3.6. Pääluokka 35 Ympäristöministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Esitellään ympäristöministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 35.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa tunti ja 30 minuuttia. — Avaan keskustelun. Edustaja Torniainen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.56 **Ari Torniainen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan mietinnön pääluokan 35, ympäristöministeriön hallinnonala.

Ympäristöministeriön pääluokkaan esitetään yhteensä 339 miljoonaa euroa, joka on 10 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa. Lisäksi Valtion asuntorahastosta esitetään myönnettäväksi avustuksia yhteensä 287 miljoonaa euroa ja valtuuksia noin 2,3 miljardia euroa. Hallinnonalan talousarvioesitys ilman Valtion asuntorahastoa on edelleen pääluokista pienin, vaikka se on tällä vaalikaudella noussut lähes 140 miljoonaa euroa.

Sitten näihin ympäristöhallinnon toimintamenoihin: Momentille myönnetään nettomäärä rahaa kaiken kaikkiaan 31 376 000 euroa. Siinä on tuohon budjettikirjaan, esitykseen, nähden hieman vähennystä, ja se johtuu siitä, että meillä on kesken rakentamislaki ja myöskin maankäyttö- ja rakennuslain tietojärjestelmästä, ympäristön tietojärjestelmästä ja maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta hallituksen esitys 140. Samoin myöskin, kun mennään Suomen ympäristökeskuksen toimintamenoihin, sielläkin momentille myönnetään nettomäärä rahaa 25 896 000 euroa, ja siellä on tuohon kirjaan nähden 119 000 euroa vähemmän, koska se hallituksen esitys rakentamislaki on vielä kesken.

Avustukset järjestöille ja ympäristön hoitoon: Momentille esitetään 2,348 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää määrärahaa tärkeänä tapana tukea valtakunnallisten luonnonsuojelun ja ympäristöjärjestöjen sekä asunto- ja rakennusalan järjestöjen merkittävää ja arvokasta työtä, jolla aktivoidaan kansalaisten vapaaehtoista toimintaa. Asumiskustannusten kohotessa valiokunta korostaa etenkin järjestöjen tarjoaman asumiseen liittyvän neuvonnan turvaamista. Valiokunta esittääkin momentille lisärahoitusta 950 000 euroa, josta 400 000 Luontoliitolle, 150 000 euroa asumisalan järjestöjen neuvonnan lisäämiseen, 100 000 euroa BirdLife ry:lle, 100 000 euroa Suomen luonnonsuojeluliitolle, 100 000 euroa ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi ry:lle ja 100 000 euroa Suomen Metsästäjäliitto ry:lle.

Sitten ympäristön- ja luonnonsuojelu, ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja jälkihoito: valiokunta yhtyy ympäristövaliokunnan näkemykseen siitä, että hyvinvointialueille siirtyvän öljyntorjunnan rahoitukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota ympäristövahinkojen perustamisen ja öljysuojarahaston lakkauttamisen yhteydessä.

Budjetin alikohta PTK 142/2022 vp

Sitten mennään eräisiin luonnonsuojelun menoihin: Siellä Helmi-ohjelmasta todetaan, että valiokunta korostaa, että Helmi-ohjelma on keskeinen osa YK:n biodiversiteettisopimuksen mukaista kansallista luonnon monimuotoisuuden suojelun strategiaa ja toiminta-ohjelmaa. Valiokunta on tyytyväinen siihen, että Helmi-ohjelman konkreettiset toimet ovat edenneet hyvin.

Luonnonvaraisten eläinten hoitoon: momentilta myönnetään edelleen myös harkinnanvaraista valtionavustusta luonnonvaraisten eläinten hoitotoiminnan järjestämiseen, ja valiokunta lisääkin 50 000 euroa momentille luonnonvaraisten eläinten hoitoon.

Sitten erät ympäristömenot: momentille esitetään noin 10 miljoonaa euroa, joka on lähes 18 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 22 varsinaisessa talousarviossa, mutta määrärahan tason aleneminen johtuu pitkälti rahoituksen siirtämisestä Itämeren ja vesien suojelun edistämiseen.

Ympäristöluvista: Valiokunta pitää tervetulleena, että talousarvioesityksessä edistetään vihreän siirtymän investointeja monella tapaa. Hankkeiden käynnistämiseen sekä hanke- ja lupavalmisteluun sujuvuuden varmistamiseen esitetään 1,9 miljoonaa euroa.

Itämeren ja vesien suojelun edistämisestä: valiokunta pitää myönteisenä uuden momentin perustamista ja toteaa, että se selkeyttää määrärahojen käyttöä.

Sitten Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä: Valiokunta on tyytyväinen siihen, että perusrahoituksen osuus on tällä hallituskaudella nostettu aiemmasta noin 30 miljoonasta noin 41 miljoonaan euroon. Valiokunta korostaa, että tarjottavilla luontopalveluilla on terveys- ja hyvinvointivaikutusten ohella merkittävä työllisyysvaikutus, joka oli noin 550 henkilötyövuotta vuonna 21.

Kulttuurihistoriallisista kohteista: valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että korjausvelkalaskelmat päivitetään pikaisesti ja priorisoidaan kohteet sekä laaditaan pitkän tähtäimen suunnitelma kohteiden suojelemissa.

Ja Saimaan norppasaaristosta: valiokunta pitää tärkeänä, että hankkeen jatkuessa huolehditaan myös sen jatkorahoituksesta.

Kaiken kaikkiaan näihin Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin valiokunta lisää momentille 1 750 000 euroa, jotka kohdistetaan — en luettele euromääriä — esimerkiksi Svartholman merilinnoituksen välttämättömien korjausten tekemiseen, laitureiden rakentamiseen Norrskärin majakalle, valmistelussa olevan Saimaan Unescon luonnonperintöalueen luontomatkailuinfraan, Selkämeren kansallispuiston saavutettavuuteen, Perämeren kansallispuiston saavutettavuuteen, Seitsemisen kansallispuiston luontokeskuksen ja Kituskosken alueen kehittämiseen, Teerisuon—Lososuon rakenteisiin ja erämatkailun edistämiseen Kuhmossa, Limingan lintutornin kunnostukseen, virkistysalueiden ja retkikohteiden kehittämiseen Suomussalmella, retkeilyn ja kulttuuriperinnön kannalta tärkeiden kohteiden rakenteiden kunnostustöihin Jääkäripirtillä ja Komulankönkällä sekä Korvatunturin majan ja Nuortin retkeilyreitien kunnostukseen Savukoskella.

Vesien- ja ympäristönhoidon tukemisesta: Momentille esitetään 47,8 miljoonaa euroa, joka on 27,1 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 22 varsinaisessa talousarviossa. Määräraha on valiokunnan mielestä erittäin tarpeellinen, koska sillä rahoitetaan vesien- ja ympäristönhoidon käytännön toimenpiteitä. Myöskin Saaristomeri-ohjelmasta on valiokunta todennut monta asiaa ja on päättänyt, että valiokunnan käsittelyssä lisätään momentille 50 000 euroa Taipalsaaren kosteikkojen kunnostukseen.

Sitten kun mennään toiseen osioon, ”Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen”, niin Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenoihin valiokunta lisää momentille

Budjetin alikohta PTK 142/2022 vp

100 000 euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Asumisneuvontaan, josta on paljonkin käyty keskustelua, momentille esitetään 4 miljoonaa euroa. Hallitusohjelman kirjauksesta ja eduskunnan vuonna 21 hyväksymästä lausumasta huolimatta asumisneuvonnasta ei ole tulossa lakisääteistä. Sen sijaan asumisneuvontaa kehitetään ja laajennetaan. Valiokunta katsoo ympäristövaliokunnan tavoin, että kansalaisten yhdenvertaisuuden ja palveluiden selkiyttämisen kannalta pitkän tähtäimen tavoitteena tulee olla asumisneuvonnan lakisääteistäminen.

Avustukset asuinrakennusten öljy- ja kaasulämmityksestä luopumiseksi: Koska avustusten vipuvaikutus on merkittävä, valiokunta on tyytyväinen siihen, että hallitus täydensi talousarvioesitystään ja palautti siihen avustukset kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseen. Vihreää siirtymää on perusteltua vauhdittaa edelleen myös julkisten rakennusten osalta.

Sitten Valtion asuntorahaston turvaaminen: Valiokunta painottaa, että selvitystyö tulee aloittaa välittömästi, ja viittaa kehittämisohjelmasta antamaansa lausuntoon. Rahaston sitoumukset ovat vuosikymmenten mittaisia, joten rahaston ehtymiseen varautuminen on aloitettava pikaisesti.

Sitten vielä lyhyesti MAL-sopimuksista: Valiokunta toteaa, että MAL-alueille esitetään myönnettäväksi käynnistysavustuksia yhteensä 39 miljoonaa euroa, joka vastaa vuoden 22 tasoa. Keskisuurista kaupungeista valiokunta korostaa, että myös keskisuurten kaupunkien ARA-asuntokannan kehittämisestä ja korjausrakentamisen ja rahoituksen saatavuudesta on huolehdittava, jotta alueilla säilyy edellytykset hoitaa sosiaalista asumista. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi maakuntien keskustaajamien kanssa tehtävillä MAL-sopimuksilla kevyemmällä sopimuksella.

Vielä erityisryhmien asumisesta todetaan, että valiokunta pitää erityisryhmien asumiseen tarkoitetun investointiavustuksen nostamista 90 miljoonasta eurosta 120 miljoonaan euroon tarpeellisenä ja toteaa sen vastaavan kasvaneeseen kysyntään.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä hyvinvointialueista. Valiokunta nostaa lisäksi esiin hyvinvointialueuudistuksen, ja on tärkeää, että hyvinvointialueet osallistuvat jatkossa erityisryhmäasuntojen ja asumisneuvonnan tarpeen arviointiin ja tarkastelevat muutenkin yhteistyössä kuntien ja maakuntien liittojen kanssa palvelutuotantoon liittyvien rakennushankkeiden sijoittumista kuten myös ennakoivaa maankäyttöä ja kaavoitus suunnittelua. Valiokunta korostaa toimintamalleista, vastuista ja yhteistyöstä sopimisen keskeistä merkitystä.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt punnitsen vähän. Lähes kaikki läsnäolijat ovat pyytäneet varsinaista puheenvuoroa, ja ehkä siirtyminen puheenvuoroihin voisi olla paikallaan, kaikki ehtisivät kohtuujassa ne pitää, mutta siitä huolimatta tällä johdattelupuheella tarjoan vastauspuheenvuoroille mahdollisuutta, mikäli niitä ei kohtuuttomasti pyydetä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] — Edustaja Kari.

14.10 Emma Kari vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai, kun puhemies pyytää, puheenvuoroja pidetään.

Aidosti kysymys on tärkeästä asiasta, ja erityisesti haluan kiittää ympäristöministeriötä ja koko hallitusta jälleen kerran niistä satsauksista, joita luontokadon pysäyttämiseen tälläkin budjettiesityksellä tehdään. Koko hallituskauden ne satsaukset, jotka erityisesti luontokadon pysäyttämiseen — metsien suojeluun, soiden suojeluun — on kohdennettu, ovat

Budjetin alikohta PTK 142/2022 vp

olleet historiallisessakin mittakaavassa merkittäviä. Erityisen tärkeitä nämä panostukset ovat tällä viikolla kuultujen uutisten jälkeen, kun saimme varmistuksen siitä, että Suomen maankäyttösektorin hiilinielut ovat romahtaneet. Metsät, suot, yleisesti Suomen maaperä toimivat totta kai luonnon monimuotoisuuden kannalta äärimmäisen tärkeänä asiana, mutta kyse on totta kai myös ilmastokriisin torjumisesta.

Tämä sali on juuri tänä vuonna hyväksynyt uuden ilmastolain, jossa me olemme sitoutuneet siihen, että Suomi on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä, ja tämä tarkoittaa, että meidän pitäisi kasvattaa meidän nieluja ja leikata meidän päästöjä. Jos me emme nyt ryhdy toimiin sen puolesta, että Suomen hiilinielut saadaan kasvamaan ja tämä romahduskehitys, joka nyt on metsissämme nähty, saadaan kääntymään, niin Suomi ei tule saavuttamaan hiilineutraaliustavoitettaan. [Puhemies: Aika!] Tämän takia itsekin ajattelen, että toimiin on ryhdyttävä, ja onneksi ympäristöministeriö on jo näin tehnyt.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinäluoma.

14.11 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän myös itse edustaja Karin tavoin näistä panostuksista luonnonsuojeluun ja ympäristönhoitoon. Tämä hallitus on tällä saralla tehnyt erittäin hyvää työtä, ja siitä kiitokset.

Sitten toinen asia liittyy asumiseen. Meillä on varsinkin kaupunkiseuduilla iso haaste asumisen hinnan kasvun kanssa, ja senpä takia tarvitsemme valtiolta erityistä tukea kohtuuhintaisten asuntojen rakentamiseen. Ja rohkenen sanoa, että tulevilla hallituksilla on tässä myöskin kirittämisen paikka: meidän täytyy tätä määrää vain nostaa vuosi vuodelta. Kiitän myöskin valtiovarainvaliokunnan ympäristöjaostoa valiokuntatyöstä, jossa panostimme erityisesti asumisneuvontaan, koska tänä aikana, kun asumisen kustannukset ja energian kustannukset ovat varsin kovassa nousussa, tarvitsemme myös paljon neuvontaa asukkaille, kun he hakevat tukea näiden energian hintojen kompensoimiseen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Simula.

14.13 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostaisin keskusteluun ampumaradat, sillä ne eivät ensisijaisesti ole ympäristö- vaan maanpuolustuksellinen kysymys, ja siitä huolimatta nimenomaan ympäristölainsäädännöllä vaikeutetaan ampumaratojen perustamista sekä ylläpitoa, sillä ympäristövaatimukset ja byrokratia ovat aivan liian tiukkoja. Ehdotin ampumaradoille lisättäväksi rahoitusta, jotta nykyisiä ratoja saataisiin pidettyä yllä ja uusia perustettua. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla on upea uusi ampumaratahanke, Ruutikangas, ja se on mukavasti nyt saanut tarvitsemaansa rahoitusta eri tahoilta. On muistettava, että isojen hankkeiden lisäksi tarvitaan myös pieniä ampumarakkeja. Mikäli ratoja on liian vähän ja ne sijaitsevat tarpeettoman kaukana metsästäjistä, reserviläisistä ja muista ampumaharrastajista, ampumataittoa ei kyetä ylläpitämään. Se on iso ongelma. Ampumaratojen määrän kasvattamiseksi tarvitaan lisää rahoitusta ja ympäristövaatimusten kohtuullistamista.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pelkonen.

14.14 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Luonto- ja lähimatkailu ovat viime vuosina kasvattaneet suosiotaan entisestään, ja uskon tämän tren-

Budjetin alikohta PTK 142/2022 vp

din jatkuvan myös tulevaisuudessa, kun turismi tulee entistä enemmän puhtaan ilman ja puhtaan luonnon perässä. Kuten tästä valtiovarainvaliokunnan mietinnöstäkin käy ilmi, on hienoa, että vuosien 20—22 määräaikaisella rahoituksella on saatu maksettua lähes kokonaan virkistyskäytön retkeily- ja opastuspalvelujen korjausvelka ja lisäksi parannettu digitaalisia palveluja ja myös tehty merkittävä panostus muun muassa kansallispuistoihimme. Uutta korjausvelkaa ei luonnollisestikaan saa päästää syntymään, ja meidän täytyy varautua siihen, että kansallispuistojemme ja luontokohteidemme kulkureitit ovat tulevaisuudessakin kunnossa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivelä.

14.15 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä viikolla vahvistui se, mistä ennakkotiedot jo varoittivat: maankäyttösektori muuttui ensimmäistä kertaa nielusta päästölähteeksi. Tämä tarkoittaa, että metsien hakkuut ovat liian suuret. Me tarvitsemme metsiä meidän ilmastopolitiikassa onnistumiseen, ja minun ja koko meidän vasemiston ryhmän vaatimus on nyt, että hallituksen on reagoitava tähän.

Me tarvitsemme hiilinielun pelastuspaketin. Me olemme tänään esittäneet useita toimia, joilla tähän tilanteeseen voidaan puuttua ja joita pitää nyt pikaisesti edistää. Ilman lisätoimia me emme pääse hiilineutraaliuteen vuonna 2035 ja tähän tavoitteeseen olemme sitoutuneet ja tämän tavoitteen olemme vieneet lakiin, ja näitä lisätoimia täytyy nyt tehdä pikaisesti.

Ylipäättänsä me tarvitsemme lisää keinoja, joilla samanaikaisesti tuetaan maaseudun elinkeinoja ja jotka vievät meidän ilmastotyötä oikeaan suuntaan. Ilmastokriisi ei ole kadonnut yhtään mihinkään, ja on meidän vastuullamme tehdä nyt riittävät toimet. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sjöblom.

14.16 Ruut Sjöblom kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiertotaloutta tulee kehittää, ja siihen tulee panostaa aiempaa enemmän. Kiertotaloudessa tuotteiden ja materiaalin arvo säilytetään mahdollisimman pitkään ja jätemäärä pyritään minimoimaan. Kiertotalous onkin toimintamalli, jossa tuotanto ja käyttö suunnitellaan siten, että jätettä ei synny vaan materiaalit ja niiden arvo säilyvät mahdollisimman pitkään kierrossa. Kiertotalouden mukainen toimintamalli auttaa myös luomaan työpaikkoja, kasvattaa luonnon ja ympäristön hyvinvointia sekä edistää ympäristönsuojelua.

EU:n kiertotalouden toimenpideohjelmassa keskeisiä kiertotalouskohteita ovat tekstiilit ja rakentaminen. Tekstiiliteollisuuden tuotteet muodostavat merkittävän osan ihmisen käyttämistä kulutustavaroista, ja tekstiiliteollisuudella on iso rooli sekä maailmantaloudessa että myös merkittävien ympäristöongelmien ja päästöjen lähteenä. Esimerkiksi Ellen MacArthurin säätiön mukaan 73 prosenttia maailmassa valmistetuista vaatteista päätyy kierrätyksen sijaan kaatopaikalle. Suomessa käytöstä poistetaan vuosittain noin 70 miljoonaa kiloa tekstiiliä, josta vain murto-osa päätyy kierrätykseen.

Nyt onkin erityisen tärkeää huomioida, että innovatiivista toimintaa syntyy kiertotalouden piiriin. Kiertotalouden edistämiseksi tarvitaan selkeää ja yhdenmukaista lainsäädäntöä sekä myös taloudellisia kannusteita.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen, Hanna.

Budjetin alikohta PTK 142/2022 vp

14.17 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on nostettu aiemmissa puheenvuoroissa luontomatkailun, virkistäytymisen ja retkeilyn merkitys. Nostaisin esiin alueellisesta yhdenvertaisuudesta sellaisen ongelman, kun tulen itse Etelä-Karjalasta, joka on ainut maakunta, jossa ei ole Metsähallituksen ylläpitämää kansallispuistoa, että kun tämä hallitus on todella ansiokkaasti panostanut retkeilyinfran korjausvelka- ja muihin investointeihin, niin meillä on siis yksi maakunta, jossa tästä retkeily- ja matkailupalveluitten tuottamisesta huolehtii säätiö, jota rahoittavat alueen kunnat.

Meillä toki olisi toiveita siitä, että kansallispuisto saataisiin myös Etelä-Karjalaan. Tätä on ollut myös esitys, että tällainen Haarikon alue, joka on monille tuttu tästä Metsän tarina -elokuvasta, olisi sovelias paikka, mutta pinta-alaltaan se ei ole sitten toistaiseksi ympäristöministeriön kriteereitä täyttänyt, mutta olisi toiveissa, että myös meidän maakunnasta jatkossa tällainen Metsähallituksen hallinnoima kansallispuisto löytyisi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari.

14.19 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Metsästäjäliiton 100 000 euron apu lämmittää kyllä sydäntä. He pitävät yllä eräperinteitä ja suomalaista metsästyskulttuuria, mikä on monelle tärkeä elinvoiman ylläpitäjä ja mikä yhdistää eri sukupolvia ja myös ihmisen ja metsästyskoiran välistä yhdessä tekemistä. Tämä oli erittäin positiivinen asia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Torniainen.

14.19 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä eduskuntakaudella on todellakin panostettu ympäristön- ja luonnonsuojeluun aiempaa enemmän — erittäin hyvä asia. Myöskin retkeilyreitistöjä ollaan ympäri Suomen parannettu huomattavasti ja saatu sitä korjausvelkaa kurottua umpeen. Se on ollut myöskin ympäristövaliokunnan yksi painopistealue.

Sitten, kun puhutaan Itämeren suojelusta, joka on erittäin hyvää — ja sinne nytten tässäkin budjetissa kohdistetaan lisäpanostuksia — itse haluaisin nostaa esille myöskin sisävesistöjen tilan. Jatkossa meillä tulisi olla enemmän panostuksia myöskin siihen, että sisävesistöjä saadaan parempaan tilaan. Siellä on todella huolestuttavia tilanteita monessa maakunnassa ja monissa vesistöissä. Se on yksi tärkeä asia.

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi haluan todeta asumiseen ja asuntorakentamiseen liittyen, että kyllä kohtuuhintaista asuntotuotantoa tarvitaan myöskin jatkossa entistä enemmän, etenkin täällä pääkaupunkiseudulla ja myöskin suurissa kasvukeskuksissa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elo.

14.20 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka ympäristöministeriön hallinnonalan talousarvio on pääluokista pienin, on ympäristöministeriöllä ohjausroolinsa myötä todella suuri merkitys aikamme vakavimpien kriisien, ilmastonmuutoksen ja luontokadon, ratkaisemisessa. Nämä kriisit kytkeytyvät tiiviisti yhteen, ja siksi myös ratkaisut on sovittava yhteen. Molempien ratkaisemiseen liittyy olennaisesti se, miten me meidän metsiä käytämme.

Budjetin alikohta PTK 142/2022 vp

Eilen saimme tosiaan vakavan vahvistuksen sille, että metsien ja maaperän muodostama maankäyttösektori oli viime vuonna hiilinielujen sijaan päästölähde. Tärkeimmät syyt tähän hiilinielujen katoamiseen ovat runsaat hakkuut, puuston kasvun aleneminen ja metsämaan ojitettujen turvemaiden päästöjen kasvu. On selvää, että tarvitsemme nyt mittavan pelastuspaketin hiilinieluille.

Haluankin kiittää ministeri Ohisaloa, joka on esittänyt pelastuspaketin valmistelua jo kesällä pikaennakkotietojen tultua julki. Maankäytön muutosmaksun valmistelu käynnistettiin tuolloin ja rahaa lisättiin ilmastokestävään metsänhoitoon. Lisäksi käynnistettiin selvitys metsälain uudistustarpeista ilmastönäkökulmasta, ja tätä työtä varmasti nyt ministerin johdolla myös jatketaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hopsu.

14.22 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kestävän yhteiskunnan rakentaminen vaatii toimenpiteitä myös kasvatuksessa ja koulutuksessa. Yli 20 ympäristö- ja koulutusalan järjestöä on jo vuodesta 2019 asti ehdottanut Kestävä koulu -ohjelman perustamista, ja ne ovat sitä jo valmistelleet pitkälle — tämä on vähän Liikkuva koulu -ohjelman tapaan. Näistä järjestöistä nyt esimerkiksi järjestö nimeltä FEE saa 100 000 euron rahoituksen, Luonto-Liitolle tulee 400 000 euron rahoitus, joka kohdentuu erityisesti harrastusten Suomen mallin toteuttamiseen, sillä lapset ja nuoret itse ovat toivoneet lisää juuri näitä luontoharrastuksia. Tällä rahoituksella mahdollistetaan myös leirikouluja, joissa nimenomaan on luonto- ja ympäristöpainotus.

Kestävän kehityksen taidot tulisivat tällaisen kokonaisohjelman myötä osaksi koulujen arkea ja toimintakulttuuria, ja sillä mahdollistettaisiin myös opettajien täydennyskoulutus. Tämä rahoitus on nyt hyvä alku tälle, ja toivottavasti seuraava hallitus huolehtii ohjelman toimeenpanosta.

Puhemies Matti Vanhanen: Minun kirjanpitoni mukaan kaikki vastauspuheenvuoropyynnöt ovat täyttyneet. Siirrytään puhujalistaan. — Edustaja Kivelä.

14.23 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Ympäristöministeriön työ kestävän tulevaisuuden turvaamisen kannalta on meidän prioriteettilistan aivan kärjessä. Kuten täällä tuli esille, niin ministeriö vastaa ilmastotavoitteiden ja hiilineutraaliuden saavuttamisesta, ministeriö vastaa luontokadon pysäyttämisestä ja kestävän kehityksen koordinoinnista. Samaan aikaan ympäristöministeriön budjetti on tosiaan hallinnonaloista pienin, vaikka nämä ministeriön ohjausvastuulla olevat asiat ovat aivan tärkeimpien joukossa sen suhteen, mitä meidän valtion tasolla pitää saada aikaiseksi. Myös minun mielestäni on hienoa, että luonnonsuojeluun on tällä kaudella osoitettu historiallisen paljon rahaa ja ilmastotyötä on tehty, mutta samaan aikaan on myös totta, että tarve olisi vieläkin suurempi, koska nämä haasteet ovat niin massiivisia.

Suojeluohjelmien rahoitus on tietenkin aivan keskeisessä asemassa tässä käsittelyssä, jos me haluamme suojella suomalaista luontoa ja estää luontokatoa. Myös valtiovarainvaliokunta korostaa, että hallituksen tulee nyt huolehtia asetettuja tavoitteita vastaavasta rahoituksesta. Kiitos siitä valtiovarainvaliokunnalle.

Haluan tässä yhteydessä myös nostaa esille, että Luontopaneeli onkin ehdottanut, että luonnonsuojelun rahoitus tulisi sitoa bruttokansantuotteeseen ja osoittaa — heidän esityk-

Budjetin alikohta PTK 142/2022 vp

sensä on — puolesta prosentista prosenttiin bkt:stä suoje- ja ennallistamistoimiin. Tämä on mielestäni hyvä ehdotus.

Lopuksi haluan myös kiittää valtiovarainvaliokuntaa siitä, että valiokunta nyt tässä koh-
taa tosiaan lisää melkein miljoonan avustuksia järjestöille, kuten Luonto-Liitolle ja Vuok-
ralaiset ry:lle, jotka tekevät tärkeää työtä, joka todella maksaa itsensä moninkertaisesti ta-
kaisin. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elo.

14.25 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Montrealissa neuvotellaan parhaillaan maapallon tulevaisuudesta, kun käynnissä on YK:n luontokokous COP 15, ja tältä kokoukselta odotetaan merkittävää käännettä globaaliin luontopolitiikkaan. Se, onnistutaanko luontokato pysäyttämään, on ihmiskunnalle kohtalonkysymys, ja täällä Suomessa tietysti vastaamme ennen kaikkea siitä, miten Suomen luontoa suojellaan.

Haluan myös tässä vielä kertaalleen todeta sen, että tämän hallituksen aikana luonnonsuojelun eteen on kuitenkin tehty historiallisen paljon töitä ja ollaan satsattu historiallisen paljon rahaa, ja nyt vielä tässä viimeisessä budjettiriihessä lisättiin kuuden miljoonan euron suuruinen ylimääräinen korotus, ja se tulee myös tarpeeseen. On tärkeätä, että vapaaehtoisia toimia luonnonsuojeluun on vauhditettu ja jatketaan myös ensi vuonna Helmi- ja Metso-ohjelmien rahoituksella, ja todella toivon, että tämä työ jatkuu sitten myös seuraavalla hallituskaudella.

Viime tiistaina tässä salissa hyväksytty uusi luonnonsuojelulaki vahvistaa ymmärrystämme parhaista keinoista, tieteeseen perustuvista keinoista, uhanalaisen luontomme vaalimiseksi ja tuo myös uusia keinoja, kuten vapaaehtoisen ekologisen kompensaation, jota esimerkiksi kunnat ja yritykset voivat omassa toiminnassaan hyödyntää. Eli monin tavoin meidän täytyy päästä uudelle tasolle luonnonsuojelutoimissa ja -keinoissa, ja sitä työtä tällä hallituskaudella on tehty, mutta työtä vielä riittää ja sitä tulee jatkaa.

Arvoisa puhemies! Tärkeää on myös, että nyt akuutin energiakriisinkin keskellä jatkamme vihreän siirtymän vauhdittamista ja että ensi vuoden talousarviossa jatketaan satsauksia puhtaisiin energiahankkeisiin ja vetytalouteen. Tärkeää on myös se, että tukia energiaremontteihin ja öljylämmityksestä luopumiseen jatketaan, autetaan kotitalouksia kestävämpiin energiaratkaisuihin, ja tähän on mittavasti rahaa myös varattu. Samoin on tärkeää, että hallitus on sitoutunut myös täydentävän talousarvioesityksen yhteydessä asuinrakennusten energia-avustusten rahoituksen riittävyyden turvaamiseen.

Myös ilmastolaki itsessään ja sen täydennys, joka hyväksyttiin täällä, tuovat kunnille velvoitteen laatia ilmastosuunnitelmia. Näin saamme myös kaikki kunnat mukaan ilmastotyöhön. Osa kunnista toki on toiminut tässä etupainotteisesti, ja siitä kiitos heille.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vielä muutama sana vesiensuojelusta: Siinä meillä edelleen riittää tekemistä. Itämeri ja erityisesti Saaristomeri vaativat edelleen toimia ja huomiota, jotta saadaan niiden tila paranemaan. Maatalouden päästöjen saaminen kuriin on tässä avainkysymys, ja sen takia on tärkeätä, että esimerkiksi lannan kiertotaloutta nyt sitten vauhditetaan tällä hallituksen esityksellä.

Ja lopuksi kiitän myös näistä ympäristö- ja luontojärjestöille osoitetuista lisärahoista, jotka todella tulevat tarpeeseen. Myös luonto- ja ympäristöpuolella kolmannen sektorin työ on äärimmäisen tärkeätä kansalaisjärjestöjen työtä vauhdittamaan ja sparraamaan luonto- ja ilmastotyötä.

Budjetin alikohta PTK 142/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kettunen poissa. — Edustaja Simula.

14.29 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Ampumaratojen tilanne todellakin on huonontunut Suomessa viimeisen vuosikymmenen aikana radikaalisti. Pienempiä ratoja on suljettu ja toimintaa keskitetty. Yhtenä suurimpana syynä ratojen sulkemiselle ovat ympäristövaatimukset, jotka ovat tällä hetkellä aivan liian kireitä. Viimeistään muuttuneen maailmantilanteen vuoksi suunta on nyt ripeästi käännettävä. Luvitukseen ja itse ampumaratoihin kaivataan kipeästi lisää rahoitusta, ja tavoitteena tulee olla ratojen määrän nostaminen vähintään tuhanteen rataan. Tämä on toivottavasti kaikkien puolueiden yhteinen tavoite.

Ampumataito ei pysy harjoittelematta yllä. Kun ampumaharjoittelu keskittyy ampumaradoille eikä yksityisten omistamille maille, se on myös ympäristön kannalta kestävämpää. Ampumaratoja käyttävät metsästäjien ohessa myös muut ampumaharrastajat ja totta kai reserviläiset. Puolustusministeri Kaikkonen totesi oman pääluokkansa käsittelyssä suoraan, että puolustushallinnon mielestä ampumaratojen määrää Suomessa pitäisi kasvattaa ja byrokratiaa vähentää — tämä kun on ennen kaikkea maanpuolustuksellinen kysymys, ja se pitäisi ympäristöministeriössäkin viimein ymmärtää.

Arvoisa puhemies! Ympäristölupabyrokratia ja -vaatimukset eivät ulotu pelkästään ampumaratoihin vaan vaikuttavat myös yrityksiin ja ihmisiin muutoinkin. Se on yksi syy, miksi meidän perussuomalaisten mielestä maa- ja metsätalousministeriö sekä ympäristöministeriö pitäisi yhdistää yhdeksi ministeriöksi. Ympäristöministeriössä ei oteta huomioon näitä maanpuolustuksellisia näkökulmia, ei metsästäjien tarpeita eikä usein kuunnella kyllä muutenkaan paikallisia ihmisiä tai yrittäjiä metsäteollisuudesta puhumattaakaan. Ympäristöministeriö elää ikään kuin omassa kuplassaan, ja sillä tavoin suojellaan ihminen ulos luonnosta ja ajetaan kilpailukykyämme alas. Tämä ei varmastikaan ole ollut ympäristöministeriötä perustettaessa se perimmäinen tarkoitus.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari.

14.31 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Suomen metsät ovat erittäin hyvässä kunnossa, ja kiitos siitä metsänomistajille sekä yrityksille, jotka vastuullisesti käyttävät näitä metsiä. Jos jotkut, niin juuri suomalaiset osaavat metsänhoidon, vaikka täällä eduskunnassa välillä kuulostaa, ettei näin muka olisi.

Yhdyn edellisestä puheenvuorosta täysin tähän ampumaratojen tilanteeseen, ja toivon tosiaan, että näitä ampumaratojen määriä saadaan kasvatettua Suomessa. Se tulisi erittäin suureen tarpeeseen juuri tällä hetkellä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Huru.

14.32 Petri Huru ps: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisten eduskuntaryhmä haluaa panostaa Suomeen ja suomalaisiin tarjoamalla maallemme uuden, paremman sekä oikeudenmukaisemman suunnan, ei ainoastaan ensi vuodelle vaan myös yli vaalikausien ulottuvalle ajalle. Tämä edellyttää rakenteellista uudistusta ja uudenlaista ajattelua, jotta nykyiset epäkohdat yhteiskunnassamme voidaan korjata ja kansalaisia jakava eriarvoistumiskehitys pysäyttää, etenkin ylikireän ilmastopolitiikan ja puhtaasti ideologisten vihervaateiden osalta.

Budjetin alikohta PTK 142/2022 vp

Toisin kuin hallituksen perussuomalaisten eduskuntaryhmän politiikan ytimessä ja sen lähtökohtana on aina suomalaisten kansallinen etu. Ketään ei jätetä yksin. Kaikille suomalaisille taataan hyvät edellytykset menestymiseen työn ja yrittämisen kautta. Puolustamme toiminnallamme myös kotimaisten yritysten kilpailukykyä ja huoltovarmuutta.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä oudoksuu kovasti siitä, että lähes kaikissa talousarvion toimenpiteissä on huomioitu niiden ilmastovaikutukset ylikireää ilmastopolitiikkaa mukaillen. Hallitusohjelman mukaan energia- ja ilmastopolitiikan päästövähennystavoitteiden on vastattava kansalliseen hiilineutraalisuustavoitteeseen, jonka mukaan Suomen tulee olla hiilineutraali vuonna 2035, vaikka se vaatii laaja-alaisia toimenpiteitä, joissa käräjänä ovat Suomen kansa sekä kotimainen elinkeinoelämä, jolle hallituksen toimet aiheuttavat suoranaista kilpailukykyhaittaa. Tästä hyvä esimerkki on sähköistämisen tuki, jossa maksamme vähemmän tukea kuin kilpailijamaamme, jotka hyödyntävät siis EU:n maksimia. Tämän johdosta sekä valiokuntaryhmä että eduskuntaryhmä esittävät, että ainoa tie ulos Venäjän hyökkäyssodan synnyttämästä energiakriisistä on vihreän siirtymän keskeyttäminen ja sinivalkoisen siirtymän ottaminen sen tilalle.

Perussuomalaiset eivät hyväksy vihreiden investointien kiihdytyskaistaa, jossa vihreän siirtymän investointeja nopeutetaan tehostamalla ympäristölupien ja ympäristöllisten arviointien käsittelyä ohi muiden tärkeiden investointien, jotka tämän johdosta uhkaavat viivästyä. Tässä on yhteisiä hankkeita ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön kesken. Tämän johdosta edellytämme, että epämääräisiin edellä mainittuihin ilmasto-projekteihin vaalikauden aikana tehty rahalliset lisäykset poistetaan, kuten esimerkiksi Ilmastorahasto.

Perussuomalaiset ovat huolissaan etenkin metsäteollisuudelle tehdyistä lisärajoitteista ja -vaateista, kuten ennallistamisasetus ja Fit for 55 -paketti, mitkä vaikuttavat nekin vientiteollisuuden kilpailukykyyn, varsinkin kun teollisuus ajetaan muutoinkin ahtaalle energia- ja ilmastopoliittisilla toimenpiteillä. Lisäksi istuva hallitus luo omilla ilmastopoliittisilla lisäkierityksillä epävarmuutta sekä ennakoimattomuutta sektorille kokonaisuudessaan. Tulee myös muistaa, että EU tavoittelee hiilineutraaliutta vasta vuoteen 2050 mennessä, ja sitenkin hallitus pyrkii tavoitteeseen jo vuonna 2035 eli jopa 15 vuotta EU:ta aikaisemmin. Tähän liittyen huomautamme, että näillä näkymin edes EU ei tule pääsemään omaan vuositavoitteeseensa.

Perussuomalaiset haluavat, että asiat laitetaan tärkeysjärjestykseen. Tällä hetkellä sähkö on niin kallista, että se vaikuttaa myös vihreisiin investointeihin. Koska energian hinta vaikuttaa kaikkeen, emme voi ikään kuin noukkia rusinoita pullasta, vaan tulee katsoa kokonaisuutta, ja se kokonaisuus tarvitsee nyt sinivalkoista siirtymää.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Haluan vielä kiittää edustaja Simulaa esille nostamastaan huolesta ampumaratojen määrän laskemisesta. Tähän tulisi hallituksen kiinnittää huomiota ja tehdä toimia, joiden myötä ampumaratojen määrä saadaan kasvuun. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sjöblom.

14.36 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos on maailmanlaajuinen ja vakava kriisi, johon meidän on välttämätöntä tarttua voidaksemme jättää lapsillemme ja lapsenlapsillemme elinkelpoisen maailman. Meillä ei ole oikeutta käyttää maailman luonnonvaroja siten, että tuhoamme tulevien sukupolvien mahdollisuudet hyvään ja ihmisarvoiseen elämään. Kyse on lastemme tulevaisuudesta ja myös oikeudenmukaisuudesta.

Budjetin alikohta PTK 142/2022 vp

Hallitus on linjannut, että Suomen tulisi olla vuoteen 2035 mennessä hiilineutraali hyvinvointiyhteiskunta. Tavoite on varsin kannatettava, mutta siihenkään ei päästä ilman kovaa työtä ja rakenteellisia uudistuksia. Olennainen osa näitä uudistuksia on kiertotalouden edistäminen, jotta pystymme vähentämään esimerkiksi uusiutumattomien tai hitaasti uusiutuvien tai muuten ympäristölle raskaiden raaka-aineiden kulutusta.

Yksityiset investoinnit tarvitaan liikkeelle, ja silloin on huolehdittava sujuvasta luvituksesta, osaavasta työvoimasta sekä työvoiman kannustavuudesta. Luvitusta ei nopeuteta prosesseja lisäämällä ja kasvattamalla vaan aidolla sujuvoittamisella, esimerkiksi keskittämällä ympäristölupien myöntäminen yhdelle kansalliselle lupaviranomaiselle. Viimeistään nyt, keskellä pahaa energiakriisiä, olisi saatava energiainvestointien kaavoitukseen sekä rakennus-, ympäristö- ja vesilupiin liittyvät prosessit ja käytännöt nykyistä sujuvammiksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen, Hanna.

14.38 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Ensin muutama sananen näistä ilmastotoimista ja niiden vaikutuksista kilpailukykyyn. Tilannehan on nimenomaan niin, että suomalaisten yritysten kilpailukykyyn vaikuttaa ratkaisevasti se, kuinka pystymme kannustamaan yrityksiä kehittämään uutta energia- ja ympäristöteknologiaa ja tarjoamaan ratkaisuja maailmalle, joka kipeästi kaipaa näitä ratkaisuja, ja kuinka niitä saadaan myytyä maailmalle.

Lisäksi kilpailemme globaaleista teollisuusinvestoinneista, ja kun eri kansainväliset yhtiöt miettivät sijoituspaikkaa investoinneille, ratkaisevana nykyään on esimerkiksi se, mistä löytyy vähäpäästöistä energiaa ja missä toisaalta pystytään todentamaan se, että raaka-aineita pystytään tuottamaan kestäväällä tavalla. Joten ehdottomasti Suomen kilpailukykyä kokonaisuutena vahvistaa se, että olemme edelläkävijöitä ilmaston-, ympäristön- ja luonnonsuojelutoimissa. Nämä eivät ole vastakkainasettelun tilanteessa vaan nimenomaan vahvistavat toisiaan, ja tämä on hyvä ymmärtää. Missään tapauksessa meidän ei pidä jarruttaa vihreää siirtymää vaan vahvistaa sitä, koska silloin olemme paljon paremmin suojautuneina siltä. Jatkossakin on ihan selvää, että fossiilienergian käyttöä täytyy vähentää ja sen hinnannousulta suojautua, joten meidän kannattaa nimenomaan tässäkin energiakriisin tilanteessa huolehtia siitä, että investointien toimintaympäristö säilyy vakaana ja meillä on näkymää siitä, että näitä määrätietoisesti toteutetaan. Millään muulla tavalla toimimalla emme pysty vakuuttamaan meidän yrityksiämme siitä, että heidän kannattaa koko ajan panostaa tähän jatkossakin.

No, sitten muutama sananen Saimaasta.

Haluan kiittää valiokuntaa siitä, että täällä mietinnössä on hyvin nostettu esiin se, että Saimaan norppasaaristo on lisätty Suomen kansallisten maailmanperintökohteiden aieluetteloon ja sille halutaan Unescon maailmanperintökohteen status. Jatkossa on syytä huolehtia, niin kuin valiokuntakin täällä toteaa, että kun tämä hanke jatkuu, sille myönnetään rahoitus, jotta pystytään edistämään sitä, että tulevaisuudessa sitten meillä olisi Saimaan norppasaaristo Unescon maailmanperintökohteena. Tällä hetkellä tilanne on se, että Suomessa on ainoastaan yksi tämmöinen luontomaailmanperintökohde, ja tämä olisi sitten toinen. On ihan selvää, että sen kansainvälinen merkitys on todella suuri, ja se vahvistaisi myöskin meidän luontomatkailun brändiä. Sen lisäksi se tietenkin toisi vakautta Saimaan

Budjetin alikohta PTK 142/2022 vp

herkän luontoympäristön suojeluun ja myöskin näitten maailman uhanalaisimpien hylkeitten, saimaannorppien, suojeluun.

Tätä hanketta on esitelty paljon Saimaan alueella, ja se on herättänyt valtavasti kiinnostusta, ja on ollut erityisen mieleistä huomata se, kuinka positiivisesti nimenomaan yrittäjät ovat suhtautuneet tähän. Täällä eduskunnan Kansalaisinfossa järjestetyssä tilaisuudessa oli puhujana Suomen Yrittäjien toimitusjohtaja Mikael Pentikäinen, joka siellä totesi, että tämä hankehan on suorastaan lottovoitto yrittäjille. Tämäkin lausunto vahvistaa sitä, että luonnonsuojelutyö on nimenomaan myöskin osa elinvoimaisuustyötä.

Nostaisin vielä täältä valiokunnan mietinnöstä kohdan, jossa puhutaan asuntorahastoista myönnettävistä avustuksista ja siitä, että meidän pitää pitää huolta siitä, että meillä on kohtuuhintaista asumista. Tähän vielä yksi sellainen näkökulma, joka harvoin ehkä keskusteluissa näkyy. Eilen puhuttiin OKM:n pääluokan kohdalla siitä, että tarvitsemme vahvasti enemmän osajia Suomeen. Tarvitsemme sekä suomalaisia tutkinto-opiskelijoita että myös kansainvälisiä tutkinto-opiskelijoita, ja arvioiden mukaan meidän pitäisi kymmenessä vuodessa kolminkertaistaa ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoitten määrä, jotta pystymme vastaamaan tähän työvoimatarpeeseen. Siinä tietenkin täytyy huolehtia, jotta tämä toteutuu, monenlaisistakin asioista, sujuvoittaa lupaprosesseja ja muuta, mutta yksi seikka, joka kuuluu tähän nyt keskustelussa olevaan pääluokkaan tämän teeman osalta, on kohtuuhintainen asuminen. Eli aika monessa yliopistokaupungissa, esimerkiksi kotikaupungissani Lappeenrannassa, on tilanne se, että näitä kansainvälisiä tutkinto-opiskelijoita olisi tulossa huomattavasti enemmän, mutta haasteena on se, että ei ole tarjolla kohtuuhintaista asumista. Tässä on tullut kynnykseksi muun muassa se, että kun näitä avustuksia pohdittaessa katsotaan, että esimerkiksi Lappeenrantaakin on maantieteellisesti laaja kaupunki, siellä tarkastellaan sitä koko maantieteellistä aluetta, koko kaupungin aluetta, niin sitten tätä rahoitusta ei ole saatu, vaikka nimenomaan, jos on kysymys tämmöisistä kansainvälisistä opiskelijoista ja opiskelijoista ylipäänsä, heidän asumistarpeensa hyvin spesifisti kohdistuu siihen, että sitä asumista pitäisi löytyä kohtuullisen matkan päästä yliopistosta, joukkoliikenteellä kohtuullisesti saavutettavissa olevalta alueelta, ja silloin tässä rahoituksen tarkastelussa tätä seikkaa ei ole huomioitu, että tässä on tämmöinen specifi tarve. Eli tämän halusin nostaa tässä vielä esille. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

14.44 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tässä budjettikirjassahan on tietysti yksi huomionarvoinen asia, se, että yli kahdeksan miljardia on alijäämää. Ja tietysti ympäristöhallinnonalan budjetti on neljän vuoden aikana liki kaksinkertaistunut, ja jos oikeasti kanssa olisi tämän puolella, niin voisi luulla, että tätä ajaneiden puolueiden kannatus olisi nykyistä korkeampi.

Täällä on esimerkiksi just tällaisia ongelmia kuin se, että pakotetaan kuntia tekemään ilmastosuunnitelmat. Ne tulevat tekemään tietenkin sen ohjelman, mutta eihän niillä rahoilla ole rahaa toteuttaa sitä, eli kaikki jää sellaiseksi unelmahötköksi.

Joka tapauksessa tässä ilmaston parantamisessa tulee käymään näitten toimien takia niin, että tästä ei tule oikein mitään, koska tästä tulee enemmänkin viherpesua. Hyvänä esimerkkinä on muovinkierrätys. Se on järjetöntä touhua, kuinka paljon käytetään fossiilista polttoainetta erillisen muovin keräämisen järjestelmässä, mitä sitten kuitenkin suurimmaksi osaksi vielä pistetään edelleen uuniin toisella puolella Suomea eikä siinä viereisessä läm-

Budjetin alikohta PTK 142/2022 vp

pövoimalassa. Sama asiahan on vaatekierrätyksen kanssa: niitä keräillään purkkien kanssa kuorma-autoilla ja kuskailaan ensin jäteasemille, ja siellä ne käsin lajitellaan, viedään toiselle puolelle Suomea ja taas ne käsin lajitellaan, ja sittenhän ne vedetään koneesta läpi, niin että niistä tulee kuitua. Mutta kun harmittavasti ei ole kuin osalle siitä kuidusta minäkäänköisiä markkinoita, niin sitten ne viimenään kuitenkin sielläkin taas poltetaan energiaksi. Maailma ja luontohan ei tällaisesta asiasta kyllä kiitä — voihan se tietysti näyttää siltä.

Sama homma on siinä, että olen toukokuusta asti yrittänyt ympäristövaliokunnan jäsenenä päästä tapaamaan ympäristöministeriä. Jollen väärin muista, niin tuo salissa istuvakin väliaikainen ympäristöministeri Kari taisi olla siinä jo jossain vaiheessa, kun koetin saada tapaamista — en ole siitä ihan täysin varma, ehtikö Ohisalo sitten tulla siinä kohtaa. En yksinkertaisesti ole päässyt tapaamaan edes avustajaa — tai olisin päässyt eilen. Onko siitä enää mitään hyötyä asialle tässä vaiheessa hallituskautta, että minä pääsen tässä kohtaa keskustelemaan siitä, kuinka me tuhotaan luontoa kускаamalla jääkaappeja ja pakastimia Ruotsiin sen takia, että meidän oma lainsäädäntö on pielessä? Mutta ei, vihreitten ympäristöministeri ei ole valmis tapaamaan ympäristövaliokunnan jäsentä tällaisessa asiassa, kun 20 vuotta alalla olleena tiedän, miten järjestelmä toimii. En pääse edes tapaamaan. En usko oikeasti tämän maan ympäristöarvojen parantamiseen, tämä on pelkkää viherpesua.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Torniainen.

14.47 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun keskustellaan ympäristöministeriön hallinnonalasta, niin tietysti tässä puheenvuorot jakaantuvat. Me puhutaan luonnonsuojelusta, ympäristöasioista ja sitten toinen iso sektori on asuminen ja asuntotuotanto, ja nämä asiat kytkeytyvät toisiinsa hyvin paljon. Niissä olisi varmaan kummassakin osiossa paljon keskusteltavaa. Haluan vain todeta, että kun puhutaan luonnonsuojelusta ja ympäristöasioista ja metsistä, niin kyllä keskusta korostaa, että metsäpolitiikka ei kuulu EU:lle vaan se on kansalliseen päätöksentekovaltaan kuuluva asia ja sitä linjaa tulee Suomessa noudattaa edelleen.

Sitten kun puhutaan asumisesta ja asuntorakentamisesta, niin asuminen ja asunto on meille jokaiselle tärkeä asia ja jokaiselle kuuluu oikea oma asunto, olkoon se sitten vuokra-asunto tai omistusasunto tai osuuskunnan kautta tuleva asunto. Itse koen, että asunnottomuus on semmoinen iso asia, jonka poistamiseen meidän pitää panostaa entistä enemmän, jotta jokaisella on yösija, mihin hän illalla pääsee menemään.

Kohtuuhintainen asuntotuotanto on äärettömän tärkeä asia. No mitä se kohtuuhintainen asunto tai kohtuuhintainen asuminen sitten on? Se vaihtelee eri puolilla Suomea hyvinkin eri tavalla. Se on erilaista täällä pääkaupunkiseudulla kuin vaikkapa kun mennään Kainuuseen tai on jossakin Varsinais-Suomessa. Mutta kohtuuhintainen asuntotuotanto on tärkeä asia, ja itse toivon, että MAL-sopimusten kautta saadaan entistä enemmän kohtuuhintaista rakennustuotantoa. Valtio ei yksin pysty kohtuuhintaista asuntotuotantoa rakentamaan, vaan sen tekevät rakennusliikkeet ja rakennuttajat, ja kyllä kunnilla on iso osa siinä, miten kunnissa kaavoitetaan niitä rakennuspaikkoja, joihin rakennetaan aikanaan.

Arvoisa puhemies! Itse toivon, että tähän kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon kiinnitetään huomiota etenkin pääkaupunkiseudulla ja suurissa kaupungeissa, mutta myöskin MAL-sopimusten tapaisia sopimuksia tulee kehittää kaikissa maakuntakeskuksissa ja maakuntakeskusten läheisyydessä.

Budjetin alikohta PTK 142/2022 vp

Sitten vielä tästä hallituksen budjettiesityksestä haluan nostaa esille sen, että tässä panostetaan edelleen öljylämmityksen vaihtajille osoitettuihin tukiin, jotka pienentävät hiilijalanjälkeämme ja luovat myöskin työtä erityisesti lvi-alan ja rakennusalan yrityksille. Tätä toimintaa kun on, niin itse toivon, että myöskin kansalaisten neuvontaan ja opastukseen panostetaan, niin että ihmiset tietävät, miten näitä avustuksia voi hakea.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Junnila.

14.50 Vilhelm Junnila ps: Herra puhemies! Yleensä kun mainitaan ampumarata, ajatellaan, että se liittyy maanpuolustukseen, mutta keskusteltaessa puolustusministeri Kaikkosen ja alan toimijoiden kanssa on käynyt ilmi, että tämä on yhä enemmän ympäristöministeriön hallinnonalaan kuuluvaa asiaa.

Keskeisin ongelma tällä hetkellä on se, että kansallisesti on linjattu, että tavoite on tuhat ampumarataa, mutta ongelma liittyy vuoteen 1997, jolloin on asetettu ohjearvot melulle radan läheisyydessä. Otan esimerkiksi Liedon, jossa oleva ampumarata on toiminut jo vaikka kuinka kauan, useita vuosikymmeniä, ja nyt viime vuosina joku oli onnistunut saamaan vapaa-ajan asuntonsa sinne lähistölle. Tästä asiasta on sitten niin kunnassa kuin ministeriössä kuin sitten oikeusasteita myöten taisteltu, ja oikeusasteet ovat tulkinneet tätä vuoden 1997 melun ohjearvoa siten, että se on absoluuttinen määre. Eli jos jossakin vaiheessa on 50 desibeliä ylittynyt, niin ampumarata ei ole enää saanut ympäristölupaa, ja näin on käynyt sekä Liedossa että Kalkkisissa. Ei siis ole otettu huomioon, että tämä olisi keskimääräinen melu tai rajoittuisi tiettyyn vuorokaudenaikaan, vaan jos se on mennyt yli 50 desibelin, niin ympäristölupaa ei ole enää herunut. Toivon, että ympäristöministeriössä otetaan tämä jatkossa huomioon. Kun meillä on täällä salissa entinen ministerikin, niin on hyvä kyllä painaa tämä muistiin, ja toivottavasti viesti menee sitä kautta perille.

Tässä on myös se ongelma, että kun luodaan ampumaratoja asumusten lähelle, niin pitäisi ottaa enemmän huomioon se jo olemassa oleva olosuhde. Muutenhan tätä samaa voisi soveltaa kaiken maailman tanssilavoihin saakka, eli aina kun joku onnistuu lähelle pääsemään, niin meluarvot tulisivat vastaan. Toivon, että ympäristöministeriö päivittää tätä ohjearvojensa tulkintaa. Niitähän ei välttämättä tarvitse muuttaa vaan ainoastaan sitä, millä tavalla otetaan huomioon melumallinnukset ja niiden ajankohta ja se, onko kysymys keskimääräisestä. Ohjearvosta voisi kuvitella, että se on ohje eikä absoluuttinen maksimi, mutta näin on joka tapauksessa käynyt.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen, Hanna.

14.53 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Vielä edustaja Laakson puheenvuoron innoittamana muutama sananen kiertotaloudesta.

Siinähan on kysymys siitä, että pyritään vaikuttamaan tuotteen koko elinkaaren aikaisiin toisaalta ilmastovaikutuksiin ja myöskin ympäristövaikutuksiin, luonnonvarojen käyttöön ja energian kulutukseen. Täytyy muistaa tarkastella sitä koko elinkaarta. Edustaja Laakso hyvin nosti esiin sen, että se on tietenkin haastavaa sitten siellä loppupäässä, kun pitää miettiä sitä loppuun käytettyä tuotetta, mikä on se jatko sille raaka-aineelle, kuinka se hyödynnetään. Se pitäisi pystyä tekemään toisaalta sillä tavalla, että se tulee hyödynnetyksi luonnon kautta tarkoituksenmukaisesti, mutta totta kai siinä pitää miettiä myös sitä taloudellista tehokkuutta, toiminnan tehokkuutta ja logistiikkaa. Edustaja Laakso on varmas-

Budjetin alikohta PTK 142/2022 vp

ti kuljetuspuolella asiantuntija, arvostan hänen näkemyksiään siltä osin. Toisaalta siinä on se kysymys, että meidän pitää ensin tavallaan luoda semmoinen järjestelmä, että nämä jätejakeet saadaan ikään kuin kerättyä talteen ja sitten tavallaan jatkovaiheessa sitä prosessia kehitettyä niin, että sitten löytyy niille käyttökohteita. Oikeastaan toisinpäin sitä ei voi tehdä, koska sitten ei voi syntyä oikeastaan yritystoimintaa taikka ei voida luoda sitä järjestelmää, jos meillä ei ensin ole kerätty niitä jättejakeita talteen. Varmastikin on näin, että joitakin jättejakeiden osalta ollaan siinä vaiheessa, että nyt luodaan sitä järjestelmää, ja sitten sitä pitää muokata sellaiseksi, että se on tarkoituksenmukainen ja toimii ja että siinä ei ole sitten myöskään tämmöistä epätarkoituksenmukaista kuljetteluä ympäriinsä. Suomessa tietysti maantiede aiheuttaa omat haasteensa, mutta toisaalta meidän yhteiskunta on aina näitten haasteitten kautta myöskin jo lähtökohtaisesti pystynyt tuottamaan tehokasta toimintaa, koska sitten tämä pitää ratkaista tarkoituksenmukaisilla tavoilla.

Mielelläni kuulisin myöskin edustaja Laaksolta jatkossa ajatuksia siitä, kuinka näitä logistiikkaketjuja voitaisiin kehittää paremmiksi ja tarkoituksenmukaisemmiksi, että sitten voidaan hyödyntää näitä jättejakeita. Mutta silti mielestäni se, että tämä järjestelmä ei ole vielä valmis, ei saa tarkoittaa sitä, että luovutaan siitä keräilystä, koska muuten meillä ei ikinä päästä siihen vaiheeseen, että näitä raaka-aineita pystyttäisiin siellä tuotteiden elinkaaren loppupäässä hyödyntämään. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Junnila.

14.56 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Laukauksen äänen päässä sijaitsee myös Saaristomeri, ja noin vuosi sittenhän Saaristomeri huomioitiin hyvin valtioneuvoston asetuksessa ja saatiin tämä kansallinen suunnitelma EU:n yhteisen maatalouspolitiikan ohjelmakaudelle. Kaikki varmaan tässä vaiheessa tietävät myös, mikä on operaatio Ainutlaatuisen Saaristomeri, sen verran aktiivisesti ovat yhteyttä ottaneet.

Mutta kun hyvin usein täällä keskusteltaessa Suomen luonnosta otetaan esiin kansallispuistot ja paljon puhutaan Lapista yleensä matkailuun liittyen, niin on syytä huomioda, että Saaristomeri on myös erittäin potentiaalinen helmi, nimittäin missään ei ole vastaavaa saaristoa — ehkä Indonesiassa lukuun ottamatta. Se on meidän potentiaalinen mahdollisuutemme, ja varsinkin verrattaessa verrokkimaihimme sitä ei tule aliarvioida. Toivonkin, että myös ympäristöministeriö entisestään ottaa huomioon Saaristomeren hyväksi tehtävät erilaiset toimet. On sitten kysymys tästä kipsin levityksestä, järviruokohankkeesta tai mistä tahansa Saaristomeren puhdistamiseen liittyvästä prosessista, niin sille varmasti löytyy tältä salilta tukea.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

14.57 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Täytyy tietysti ottaa tässä kantaa. On varmaankin lehdistä saatu lukea taustastani kuljetusalalta, mutta on pakko kertoa myös se, että olen 21 vuotta pyörittänyt yritystä, joka toimii kierrätysalalla. Tunnen alan äärettömän hyvin. Olen nähnyt sen hölmöydet tämän 21 vuoden aikana, ja olen nähnyt sen tukiviidakko-systeemin, mikä ajaa näihin kaikennäköisiin hölmöihin järjestelmiin. Siellä on hyvät rahat saatavissa näihin uusiin hankkeisiin. Kun siellä on vähän vihertävää mukana, niin ovat aika hyviäkin ne rahat, mitä sieltä ollaan saamassa.

Budjetin alikohta PTK 142/2022 vp

Ongelmahan tässä jutussa on nimenomaan se — sanon aivan suoraan, edustaja Holopainen — että se ajatusmaailma on täysin väärä, että me tehdään ensin tämä logistinen järjestelmä, ennen kuin me tiedetään, mitä sillä tavaramalla tehdään. Se täytyy tehdä juuri toisinpäin. Esimerkiksi tässä vaatekeräyksessä missään nimessä ei olisi pitänyt tehdä koko Suomen laajuista järjestelmää siihen hommaan, vaan oltaisiin pilotoitu vaikka alueittain. Jos kyseinen laitos toimii esimerkiksi Varsinais-Suomessa, oltaisiin otettu Varsinais-Suomesta sitä ja etsitty ne nielut, mihin sitä tuotetta pystytään käyttämään, mikä siitä prosessista tulee.

Sama ongelma on juuri, mitä äsken puhuin muovista. Olette varmaan nähnyt — tai toivon mukaan olette nähnyt, kun olette kuitenkin puolueesta, mikä näistä asioista on niin sanotusti hyvinkin perillä ja tykkää — MOT-ohjelman, mikä tästä muovin kierrätyksestä tehtiin. Se oli, kuule, pisara valtameressä. Minä olen nähnyt sen saman asian jo aikapäiviä sitten. Silloin kun vielä kuljetusliikettäkin pyöritin, niin me kuskailtiin niitä muoveja juuri kyseiseen laitokseen, ja tiedän ihan tasan tarkkaan, kuinka hullua hommaa niitä oli kuskata ympäri Suomea. Me vain laskutettiin ja poltettiin dieseliä siellä.

Ongelma on nimenomaan siinä, kun ei ole sitä nielua siellä. Kyllä ne firmat pystyvät sen logistiikan ja järjestelmän tekemään todella nopeasti pystyyn. Tällainen koko Suomen logistiikka on oikeastaan valmiina, sitä ei tarvitse kuin vähän hieroa, ja ne tavarat saadaan kyllä kulkemaan heti, kun löydetään järkevä sijoituspaikka, mihin se tavara saadaan menemään. Ei sitä tarvitse koko Suomesta kerätä kauheita vuoria ja ihmetellä siellä, mitä näitten kanssa tehdään, ja viedä niitä polttoon.

No, onneksi tässä nyt jäteyhtiöt ovat lähteneet omatoimisesti muuttamaan vähän järjestelmää: keräävät vain sen puuvillan sieltä ja pistävät sen sekalaisen, millä ei ole minkään näköistä käyttöä, suoraan polttoon, niin ettei nyt ruveta niitäkin kускаilemaan.

Kyllä tässä nyt mennään oikeasti vähän väärinpäin. Uskokaa vaan minua. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Junnila.

15.00 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Ympäristöministeriö on hyvin jo vuodesta 90 seurannut fosfori- ja typpitaseiden kehittymistä Varsinais-Suomessa. Siinä on huomioitu sekä väkilannoitteet että karjanlannan ja kylvösiementen pellolle tuomat ravinteet ja siten myös poistunut typpi ja fosfori.

Nythän on niin, että monet maanviljelijät Varsinais-Suomessa ovat erittäin halukkaita osallistumaan näihin erilaisiin operaatioihin. Esimerkiksi kipsin levittämiseen on sinänsä suhtauduttu hyvin myönteisesti, mutta se on osoittautunut kolmesta syystä aika mahdottomaksi. Eli se on lyhyt ajankohta, jolloin tähän tukijärjestelmään voi osallistua. Toinen on se, miten se on ajoittunut eri kylvöaikoihin. Kolmas on tullut logistiselta puolelta. Sen toteuttaminen on ollut erityisen haastavaa.

Toivon, että koska tähän suhtaudutaan kuitenkin myönteisesti, niin näitä aikamääreitä ja näitä muita haasteita mietittäisiin. Sehän ei riitä, että ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö asettavat omat tavoitteensa, tulevat viljelijöitä vastaan, saavat riittävän fosforitaseenkin sovittua ja muutoin ottavat tähän osaa, jos sitä ei käytännön puolella pystytä toteuttamaan. Nyt viime keväänä ja tässä syksylläkin oli monta sellaista tiedossa, missä ajankohta oli määritetty siten, että käytännössä nämä autot, jotka sitä kipsiä tulivat levittämään, juutuivat sinne pellon pohjalle ja tarvittiin hinausautoa, jotta ne saatiin sieltä ulos. Uskon, että tässä on aika paljon tehtävää.

Budjetin alikohta PTK 142/2022 vp

Helsingin Sanomathan kirjoitti, että tämä ei jotenkin kiinnostaisi. Kyllä tämä kiinnostaa, mutta se edellyttää myös järkeviä ja oikeasuhtaisia toimia, että tämä tukimuoto saadaan käyttöön.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

Asian käsittely keskeytettiin.